

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 8 (51)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2014

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 8 (51). — Рівне: РДГУ, 2014. — 181 с.

Збірник наукових праць містить статті Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасної дидактики в контексті вимог інформаційного суспільства», проведеної в Рівненському державному гуманітарному університеті 17-18 жовтня 2013 р., з загальноосвітніх проблем навчання, компетентнісного підходу, розвитку творчого потенціалу особистості, використання сучасних інформаційних засобів на уроках в загальноосвітніх навчальних закладах.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, викладачів та студентів вищих, професійно-технічних і загальноосвітніх навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкорвайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 7 від 28.02.2014 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 10.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2014

5. Державний стандарт початкової загальної освіти. Освітня галузь «Мистецтво» // Початкова школа. – 2001. – №1. – С. 52-54.
6. Макаренко А.С. Педагогічна поема / А.С. Макаренко. – К.: Рад. шк., 1973. – 640 с.
7. Макаренко А.С. Педагогічна поема / А.С.Макаренко // Педагогічні твори: в 8 т. – М.: Педагогіка, 1983. – Т.3. – 1984. – С. 189-199.
8. Мамонтов Я.А. Сучасні проблеми педагогічної творчості. Ч.1. Педагог як митець. – Х.: Держ. вид. Укр. – 1922. – С.56-60.
9. Практична педагогіка, психологія і драмогерменевтика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.klass-teatr.ru/?section=t_62. – Назва з екрану.
10. Проблеми засвоєння театральної педагогіки у професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя: мат-ли Всесоюзної науково-практичної конференції / гол. ред. І.Ф. Кривонос. – Полтава, 1991. – 384 с.
11. Розенштейн М. Театральне мистецтво у педагогічній практиці / М. Розенштейн // Шлях освіти. – 1924. – № 1 – 12. – С. 103-125.
12. Розенштейн М. Театральна робота в школі / М.Розенштейн // Художнє виховання в школі: зб. методичних матеріалів. – Х.: ДВУ, 1930. – С.83-108.
13. Рубінштейн С.Л. Основи загальної психології / С.Л. Рубінштейн. – СПб.: ЗАО Вид-во «Питер», 1999. – 494 с.
14. Сіненко П.А. Театральна педагогіка у шкільному просторі / П.А.Сіненко // Сибірський вчитель. – 2009. – № 6(30). – 50 с.
15. Сулаєва Н.В. Підготовка майбутнього вчителя початкових класів до використання дидактичної мистецької гри у навчально-виховному процесі: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Н.В. Сулаєва; Ін-т. пед. і психол. проф. освіти АПН України. – К., 2000. – 19 с.
16. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям / В.О. Сухомлинський // Вибрані твори: в 5-ти т. – К., 1977. – Т.3. – С. 176-188.
17. Шевчук Т.О. Формування емоційно-почуттєвої сфери молодих школярів у художньо-ігровій діяльності: автореф. дис. ... к. п. н.: 13.00.07 – теорія і методика виховання / Т.О. Шевчук; Ін-т проблем виховання. – К., 2000. – 21 с.

Л.П. СТИХУН, П.В. СТИХУН. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭЛЕМЕНТОВ ТЕАТРАЛЬНОГО ИСКУССТВА В СОВРЕМЕННОЙ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ШКОЛ

Резюме. В статье рассматривается проблема использования элементов театрального искусства в учебно-воспитательном процессе общеобразовательной школы. На основе историко-педагогического опыта обосновывается необходимость и целесообразность использования их в современной педагогической практике.

Ключевые слова: элементы театрального искусства, театральная педагогика, современная педагогическая практика, профессиональное мастерство, театр, художественно-эстетическое воспитание, художественное слово.

L.P. STYKHUN, P.V. STYKHUN. THE USE OF ELEMENTS OF DRAMATIC ART IS IN MODERN PEDAGOGICAL PRACTICE OF GENERAL SCHOOLS

The summary. In the article the problem of the use of elements of dramatic art is examined in the educational-educator process of general school. Based on historical and pedagogical experience the necessity and the feasibility of using them in actual teaching practice.

Key words: elements of dramatic art, theatrical pedagogics, modern pedagogical practice, professional mastery, theater, artistic and aesthetic education, artistic word.

Одержано редакцією 18.12.2013 р.

УДК: 373.31.015:502

В.І. СУБОТЮК

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СВІТЛІ ВИМОГ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Резюме. Комплекс екологічних проблем сучасності потребує нового осмислення і перегляду змісту екологічної освіти з метою формування екологічної культури та виховання молодших школярів у світлі вимог інформаційного суспільства.

Ключові слова: екологічна освіта, екологічне виховання, молодші школярі, форми організації навчання.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Нагальна потреба зміни парадигми освіти на гуманістичну, а енциклопедично-інформаційного процесу навчання – на особистісно-зорієнтований розвиток учнівської молоді знайшла відображення в Національній доктрині розвитку освіти України в ХХІ ст., у Законі України «Про освіту», Державній програмі «Вчитель», Концепції екологічної освіти, Концепції педагогічної освіти.

До стратегічних завдань реформування освіти, зазначених у державній Національній доктрині розвитку освіти України, внесено завдання виховання і розвитку творчого потенціалу та соціальної активності особистості, формування системи її гуманістичних цінностей, у якій цінність природи і людини визначаються

як провідні. Проте світовий досвід доводить, що гострота екологічної ситуації не тільки не знижується, а постійно зростає. Критичне осмислення цього факту призвело до висновку, що чинники екологічної кризи полягають, насамперед, у сфері світогляду людини. Тільки глибоке оволодіння новою методологією пізнання світу дозволить людству зробити новий крок еволюційного розвитку.

Формулювання цілей статті. Комплекс екологічних питань сучасності потребує нового осмислення і перегляду змісту екологічної освіти з метою розвитку екологічного виховання молодших школярів у світлі вимог інформаційного суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми. Із розвитком науки екологія стала розглядатися як інтегративна галузь знань, що увібрала в себе, крім біологічних та інших природничо-наукових матеріалів, явища соціального характеру. Вона трансформувалася з науки про життя живої природи в науку про структуру природи, про роботу живого покриву Землі в екосистемах. У завдання екологічної науки увійшло наукове обґрунтування перебудови біосфери в інтересах процвітання людства. Ідеї підпорядкування природи інтересам людини заради прогресу суспільства знайшли своє відображення в змісті шкільної освіти. Було створено велику кількість навчально-методичної літератури для організації спостережень у природі, проведення екскурсій, постановки дослідів у «зеленій лабораторії під відкритим небом», у куточках живої природи. Особлива увага приділялася діяльності школярів з перетворення природи, їхній участі в суспільно корисній і продуктивній праці в сільському господарстві. Шкільні програми несли на собі визначений відбиток прагнення «боротись із силами природи», нестримно використовувати її багатства як «невичерпної комори». У результаті в молодших школярів виховувалося стійке прагматичне ставлення до природи. Аналіз наукових праць та практичного досвіду попередніх років дав можливість виявити тенденцію, яка доводить, що протягом тривалого часу проблема вивчення природи була предметом методики природознавства.

Огляд наукової, навчально-методичної літератури свідчить про те, що з 60-х років ХХ століття, коли були прийняті закони союзних республік про охорону природи, у школах набула розмаху природоохоронна діяльність. Молодших школярів стали залучати до участі в суспільно корисній роботі, спрямованій на охорону об'єктів і комплексів природи. Проблеми шкільної екологічної освіти, або природоохоронної освіти, як вона називалась у той час, розглядалися в цей період в основному в контексті позакласних і позашкільних заходів. Однак, у цей період ще були відсутні спеціальні теоретичні дослідження, присвячені розробці проблем діяльності загальноосвітніх закладів та закладів позашкільної освіти.

Великий внесок у теорію і практику екологічного виховання у молодших школярів, відповідального ставлення до природи, зробив В. Сухомлинський. Він зазначав: «Людина була і завжди залишається сином природи, і те, що ріднить його з природою, повинне використовуватися для його залучення до багатства духовної культури. Світ, що оточує дитину, це насамперед світ природи з безмежним багатством явищ, з невичерпною красою. Я бачу виховний зміст у тім, щоб дитина бачила, розуміла, відчувала, переживала, осягала як велику таємницю прилучення до життя в природі ...» [6, 12].

Отже, були сформульовані і науково обґрунтовані основні принципи шкільної екологічної освіти, а саме: міждисциплінарний підхід у розвиток екологічного виховання молодших школярів; систематичність і безперервність вивчення екологічного матеріалу; єдність інтелектуальної й емоційно-вольової складової у позашкільній діяльності учнів із вивчення і поліпшення навколишнього природного середовища; взаємозв'язок глобального, національного і краєзнавчого розкриття екологічних проблем у навчально-виховному процесі [5].

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Сучасні загальноосвітні процеси зростаючого руйнівного впливу людини на навколишнє середовище і, як наслідок, катастрофічна його руйнація, спричиняють необхідність докорінних змін не лише в ідеологічних, соціально-економічних та технологічних сферах життєдіяльності людства, але й актуалізують пошук гуманістичних засад взаємодії людини і природи, стимулюючи тим самим розвиток ефективних шляхів формування ціннісної сфери особистості у системі «природа-людина-суспільство». З огляду на це важливою педагогічною проблемою виступає забезпечення умов гармонійного розвитку особистості в навколишньому середовищі, ефективна підготовка підростаючого покоління до екологічно доцільної діяльності у довіллі.

Нині у підходах до побудови екологічної освіти і виховання учнів загальноосвітньої школи переважає часткова екологізація навчальних предметів або ж спроби створення окремого інтегрованого навчального предмета «Екологія». Зокрема у початковій школі запроваджено навчальні програми «Я і Україна. Навколишній світ», «Я і Україна», «Росток», «Довкілля», які охоплюють галузь «Людина і світ» Державного стандарту початкової загальної освіти.

Формування знань про явища неживої природи включає ознайомлення молодших школярів із властивостями піску, глини, ґрунту, повітря, води. У дітей повинні скластися уявлення про існування води в трьох станах, а також розуміння значення води, повітря, ґрунту для життя живих істот і на основі цього дбайливого ставлення до них.

Молодші школярі повинні ознайомитися з метеорологічними елементами, а також з метеорологічними явищами, світловими явищами, уміти використовувати деякі місцеві ознаки передбачення погоди.

Програмний матеріал із природознавства передбачає формування в молодших школярів знань про поступові сезонні зміни, їхній зв'язок із зменшенням чи збільшенням дня і ночі, положенням Сонця і Місяця на небосхилі.

Зміст програми передбачає ознайомлення дітей із рослинним світом та включає розвиток у дітей знань про будову рослин, їх різноманітність і окремі функції [1, 284].

Молодші школярі повинні ознайомитися з найпоширенішими городніми, польовими, садовими рослинами, знати їхні зовнішні ознаки, основні вимоги до умов життя, вирощування, використання їх людиною. Програми передбачають ознайомлення дітей із дикорослими рослинами природних і штучних рослинних угруповань. Потрібно сформулювати уявлення про те, що для розвитку рослин необхідні тепло, світло, волога, поживні речовини. Усі рослини потребують уваги і дбайливого ставлення.

Початкова школа покликана забезпечити подальше становлення особистості дитини, формування свідомого бережливого ставлення до природи, оволодіння основами здорового способу життя. Основою цього має бути тісна наступність виховного процесу початкової школи з дошкільною установою. Екологічне виховання здійснюється в системі міжпредметних зв'язків і формуються безперервно впродовж усього періоду початкового навчання відповідно до можливостей програмного матеріалу.

Екологічне виховання реалізується в курсі «Я і Україна». У змісті курсу є намагання сприяти пізнанню природи і суспільства у їх єдності та взаємозв'язках. Основні завдання екологічної освіти в курсі «Я і Україна» – дати дітям елементарні знання про предмети і явища природи, розкрити взаємозв'язок між ними, між живою і неживою природою, а також природою і трудовою діяльністю людей, виховувати любов до рідного краю.

Тема «Природа навколо нас» викладається у кожному класі на складнішому навчальному матеріалі, завдяки чому розвиваються, розширюються, систематизуються уявлення дітей, збагачується їх досвід, удосконалюються вміння в спілкуванні з навколишньою природою.

В основу вивчення програмного матеріалу покладено краснавчий принцип, який орієнтує вчителя на ознайомлення учнів із природними об'єктами своєї місцевості. Учнів необхідно знайомити в порівняльному плані з природою своєї місцевості, з'ясувати, як фактори неживої природи впливають на працю людей. Важливо спрямувати учнів на пошуки причин, що зумовлюють зміни в природі та праці людей.

Молодшим школярам, не розкриваючи поняття про біологічну рівновагу в природі, необхідно дати уявлення про те, що зміна одного з природних факторів може призвести до зміни інших. Важливим при цьому є спостереження, які проводяться під час екскурсій, прогулянок, практичних занять у куточку живої природи, на шкільній навчально-дослідній ділянці. Під час екскурсій розкриваються багатства й краса рідного краю, прищеплюється бережливе ставлення до природи, звертається увага на раціональне використання природних багатств.

«Я і Україна» – комплексна навчальна дисципліна, що включає елементи наукових знань із біології, фізичної географії, фізики, хімії, екології. Вона вивчає природу як єдине ціле, розглядає її розвиток у часі та просторі, закладає основи наукових знань про природу і сприяє усвідомленню буття людей у єдності зі світом природи. У програмі окреслено такі знання екологічного характеру: про значення охорони природи; про деякі взаємозв'язки в живій і неживій природі; про залежності сезонної праці жителів своєї місцевості від змін у природі; про заходи з охорони природи своєї місцевості. У своїй сукупності вони дозволяють формувати початкові знання про природу як середовище життя і праці людини. Важливо, щоб учитель під час характеризувати ролі окремих об'єктів природи в житті людини та суспільства (наприклад, лісу, води та інших природних ресурсів і об'єктів) не обмежувався їх утилітарною оцінкою і розкрив учням їх роль по можливості багатогранно (наприклад, відзначив красу хлібного поля, підкреслив почуття гордості, що народжується в душі при вигляді могутності й різноманітності природи і т. ін.). Одним з напрямів організації та вдосконалення методики екологічного виховання молодших школярів є опрацювання на уроках цього курсу вмінь природоохоронного характеру (оберігати оточуючі рослини і тварини; підготувати птахів узимку; мати навички культурної поведінки в природі). Це основний фундамент знань, що забезпечує природничо-наукову основу для розуміння молодшими школярами необхідності охорони природи, обґрунтування правил і норм поведінки в природі.

У програмі курсу «Я і Україна» закладено в комплексі пізнавальні, ціннісні, нормативні та діяльні аспекти екологічних знань, які відображені з різним ступенем повноти відповідно до реального внеску предмета в екологічне виховання молодших школярів.

Під час вивчення природознавства подається матеріал про стійкість природних систем, що використовуються, вивчаються заходи з охорони здоров'я людини, середовища її існування і трудової діяльності. Екологічності цим знанням надає:

- а) значення природи в житті людини і її господарської діяльності;
- б) необхідність охорони природних об'єктів;
- в) значення наукових знань для раціонального використання і охорони навколишнього середовища і природних умов.

Нормативний аспект природничо-наукових екологічних знань включає характеристику меж (гранично допустимих норм) втручання людини в хід природних процесів. Діяльний аспект спрямований на формування і розвиток практичних умінь природоохоронного характеру. Пізнавальний аспект екологічних знань включає соціальні, природничо-наукові й технічні закономірності, теорії і поняття. Вони характеризують людину як біологічний вид і соціальну істоту, фізичну, хімічну, біологічну організованість світу природи.

Висновки. В наш час розвиток наук про природу і людину, інтеграція наукових знань суттєво збагатили зміст принципу природодоцільності виховання. Особливу роль у цьому відіграло вчення В. Вернадського про ноосферу [4, 255].

Отже, екологічне виховання молодших школярів повинно ґрунтуватися на науковому розумінні взаємозв'язку природних і соціальних процесів, узгоджуватися із загальними законами розвитку природи і людини, розвивати в неї відповідальність за розвиток самої себе, подальшу еволюцію ноосфери. У сучасному освітньому процесі робляться спроби реалізувати філософські та психологічні досягнення у сфері розвитку екологічної свідомості особистості XXI століття, починаючи з початкової школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства в початкових класах: [навч. посіб.] / Т.М. Байбара. – К.: Веселка, 1998. – 338 с.
2. Бех І.Д. Виховання особистості. Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади / І.Д. Бех. Кн.1. – К.: Либідь, 2003. – 280 с.
3. Борисенко Н.М. Методичні рекомендації до занять з курсів «Методика навчання природознавства», «Людина і світ з методикою» та «Технології формування екологічної культури та основ здоров'я в початковій школі»: [навч.-метод. реком.] / Н.М. Борисенко. – Херсон: Айлант, 2010. – 120 с.
4. Плахотнік О.В. Традиційні і нові шляхи удосконалення шкільної екологічної освіти / О. Плахотнік // Директор школи України. – 2000. – № 5. – С. 100-111.
5. Пустовіт Г. Філософсько-культурологічний аспект у екологічній освіті / Г. Пустовіт // Шлях освіти. – 2002. – № 3. – С. 2-7.
6. Сухомлинський В.А. Сердце отдаю детям / В.А. Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1985. – 557 с.

В.И. СУБОТЮК. НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ В СВЕТЕ ТРЕБОВАНИЙ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА

Резюме. Комплекс экологических проблем современности требует нового осмысления и пересмотра экологического образования с целью формирования экологической культуры и воспитания младших школьников в свете требований информационного общества.

Ключевые слова: экологическое образование, экологическое воспитание, младшие школьники, формы организации обучения.

V.I. SUBOTIUK. THE SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL BASIS OF JUNIOR PUPILS ECOLOGICAL EDUCATION IN THE LIGHT OF INFORMATION SOCIETY DEMANDS

The summary. Complex environmental problems today requires new thinking and view the contents of environmental education to develop environmental and cultural education of the schoolchildren in the light of requirements of informative society.

Key words: environmental education, environmental education, junior schoolchildren, teaching forms.

Одержано редакцією 16.12.2013 р.

УДК:373. 033

І.М. ТРОХИМЧУК

СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Резюме. У статті визначено й охарактеризовано основні психолого-педагогічні механізми й теоретичні підходи до системи екологічної освіти та виховання учнів основної школи, виокремлено змістові аспекти педагогічного керівництва даним процесом у навчально-виховному процесі загальноосвітнього навчального закладу.

Ключові слова: екологічна освіта та виховання, теоретичні підходи, учні основної школи, загальноосвітній навчальний заклад.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток вітчизняної педагогічної науки в галузі виховання особистості визначається взаємодією різних чинників: з одного боку, орієнтацією освіти і виховання дітей на традиційну методологію конструювання змісту, форм і методів пізнання ними довкілля, домінуванням екстенсивних тенденцій побудови навчально-виховного процесу у загальноосвітній школі, з іншого спостерігається обґрунтування та розробка нових підходів, напрямів взаємодії виховної теорії і практики, спрямованої на формування творчої, соціально активної, духовно й морально збагаченої та фізично здорової особистості.

Враховуючи ці тенденції у змісті Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті, Національної програми виховання дітей та учнівської молоді в Україні, Законах України “Про загальну середню освіту” й “Про позашкільну освіту” актуалізовано увагу на тому, що провідною метою навчально-виховної діяльності різних навчальних закладів є формування та розвиток творчої та соціальної активності особистості, формування її системи гуманістичних й моральних цінностей. Саме тому удосконалення сучасної загальної освіти передбачає орієнтацію навчальних закладів на інтелектуально-творчий розвиток особистості, побудову змісту освіти й виховання на інноваційних підходах, що забезпечує результативність освітньо-виховного процесу, адже суспільний розвиток, поступ держави на шляху інтеграції у європейський і світовий інформаційний простір дедалі більше потребує особистості дослідницько-інноваційного типу.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
<i>Васьківська Г.О.</i> Людиноцентризм як домінанта формування у старшокласників системи знань про людину.	4
<i>Кондрашова Л.В.</i> Здоров'язберігаючий аспект навчання як актуальна проблема сучасної дидактики.	8
<i>Тадеев П.О., Борисюк Л.Р.</i> Вітчизняні та зарубіжні концепції обдарованості: порівняльний аналіз.	12
<i>Петрук Л.П.</i> Становлення і розвиток проблемного навчання у педагогіці.	15
<i>Галатюк Ю.М.</i> Творча та інформаційна функції навчання у контексті сучасної освітньої парадигми.	18
<i>Байкачова К.В.</i> Моральне виховання як психолого-педагогічна проблема: історичний аспект.	21
<i>Ваколюк А.М.</i> Теоретико-прикладні засади розвитку фізичної культури.	24
<i>Васьківський М.В.</i> Професійне самовизначення старшокласників: ціннісно-орієнтований підхід.	27
<i>Вербець ВВ.</i> Ризики ескалації соціально-психологічного дискомфорту особистості.	30
<i>Глінчук Ю.О.</i> Аспекти охорони праці при використанні інформаційних технологій у освітньому середовищі.	34
<i>Грицюта О.Ф.</i> Важливість закладів відпочинку християнської орієнтації для розвитку особистості підлітка.	38
<i>Дем'янчук В.А., Риженко І.М., Чабан В.Й.</i> Культура безпеки людини – безпека суспільства в ХХІ столітті.	42
<i>Коваль В.В.</i> Вікові особливості фізичного виховання учнів у закладах професійно-технічної освіти України.	46
<i>Косарева О.І.</i> Синдром дефіциту уваги з гіперактивністю: причини виникнення та шляхи корекції.	51
<i>Левчук (Тимочко) І.Б.</i> Теоретичний аналіз проблеми просвітницько-громадської діяльності православних братств Волині (2 пол. ХІХ – початку ХХ ст.).	54
<i>Листопад О.А.</i> Проблема діагностування творчого потенціалу у дітей у Західній Європі і США.	58
<i>Мишкарьова С.В.</i> Організаційні засади діяльності Братства православних богословів у Польщі (1934-1938 рр.).	62
<i>Нечипорук Л.І.</i> Випереджуюча освіта як основа гармонійного соціоприродного розвитку суспільства ХХІ століття.	65
<i>Оксенюк О.В.</i> Особливості формування громадянської компетентності в учнів (досвід Рівненської української гімназії).	68
<i>Павлюк Г.С., Безкоровайна О.В.</i> Інтерактивні форми та методи виховання гуманності в дітей молодшого шкільного віку у контексті розвитку культури спілкування.	71
<i>Пелех Л.Р.</i> Особливості взаємовідносин суб'єктів ціннісно-зорієнтованого підходу в навчально-виховному процесі (Україно-Польський досвід).	74
<i>Світельська-Дірко С.В.</i> Виховання відповідальності учнів молодших класів засобами казки в творчості В.О. Сухомлинського.	78
<i>Стельмашук Ж.Г.</i> Дисциплінованість особистості школяра: до проблеми термінології.	81
<i>Стихун Л.П., Стихун Н.В.</i> Використання елементів театрального мистецтва у сучасній педагогічній практиці загальноосвітніх шкіл.	84
<i>Суботюк В.І.</i> Науково-методичні засади екологічного виховання молодших школярів у світлі вимог інформаційного суспільства.	88
<i>Трохимчук І.М.</i> Система екологічного виховання учнів основної школи в сучасних умовах.	91
<i>Ціпан Т.С.</i> Формування ціннісного ставлення підлітків до держави в умовах дитячо-юнацьких об'єднань.	95
<i>Чорноус В.П.</i> Творчість особистості у дискурсі практичної психології.	99
<i>Янцур М.С.</i> Профорієнтаційна компетентність учнів основної школи, яка формується в процесі трудового навчання.	101
<i>Біляковська О.О.</i> Модифікація оцінювання у новітньому форматі уроку.	106
<i>Волкова В.В.</i> Компетентнісний підхід у навчанні міжкультурної комунікації іноземною мовою.	108
<i>Галатюк М.Ю.</i> Навчально-пізнавальна компетентність старшокласників крізь призму системного і діяльнісного підходів до процесу едукції.	112
<i>Гнедко Н.М.</i> Дидактичні основи використання засобів віртуальної наочності на уроках української мови та літератури.	115
<i>Гринькова Н.М.</i> Дидактичний аспект організаційних форм і методів театральної педагогіки.	120
<i>Дерева І.С.</i> Взаємозв'язок навчання і самоосвітньої діяльності в професійному саморозвитку студентів.	124
<i>Дмитришина Н.М.</i> Генетична площина актуальних проблем дидактики у світлі чернечого виховання на теренах Західної України (30-ті рр. ХХ ст.).	127
<i>Жулаєва В.О.</i> Забезпечення валідності й надійності тестів протягом життєвого циклу.	129
<i>Косянчук С.В.</i> Формування ціннісно-сміслових орієнтацій старшокласників в умовах особистісно-орієнтованого навчання.	132
<i>Лопатинська І.С.</i> Емоційно сприятливе середовище як умова результативності вивчення іноземної мови учнями.	136
<i>Мандрик Н.В.</i> До проблеми сучасного уроку української мови.	139
<i>Просенюк А.І.</i> Взаємодія дошкільних навчальних закладів та сім'ї в процесі впровадження особистісно розвивального вектору навчання.	142
<i>Рябовол Л.Т.</i> Правові предметні компетенції як показники профільної правової предметної компетентності (критерії визначення рівнів сформованості).	145
<i>Шутяк В.Г.</i> Про політехнічну освіту молодших школярів.	150

<i>Рибачук І.Г.</i> Дидактичні ідеї в педагогічній спадщині А.С. Макаренка.	153
<i>Тимощук О.С.</i> Зміст підготовки майбутніх вчителів технологій у галузі охорони праці.	156
<i>Войтович О.П., Сергієнко В.П., Войтович І.С.</i> Створення та використання навчальних ВІКІ-ресурсів з природничих дисциплін.	159
<i>Совгар О.М.</i> Постаць Ю. Романчука в історико-педагогічних працях.	165
<i>Приймак О.П.</i> Формування загальнонавчальних умінь та навичок у першокласників на уроках математики ..	168
<i>Маланюк М.М.</i> Модель розвитку творчих математичних здібностей учнів ліцею засобами інформаційних технологій.	171
<i>Шевчук О.А.</i> Мотивація ведення безпечного, тверезого, здорового способів життя в процесі вивчення дисципліни «БЖД».	175
<i>Відомості про авторів.</i>	178